

Examenul de bacalaureat național 2014
Proba E. c) – 2 iulie 2014
Istorie

Varianta 1

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

I TEMA

(30 bodov)

Pozorne prečítajte nasledovné úryvky :

A. „Na jeden moment [...] keď národné povedomie vzrastalo, návrat domácich panovníkov na moldavský a valašský trón bol náznakom «národného obrozenia». [...]

Drobným bojarom bol vzostup zamedzený veľmožmi[...] a preto si začínajú nárokovať na väčší prístup k štátnym funkciám . [...] Ich ciele boli zhrnuté v ústavnom projekte nazvanom «Cărvunarilor» [...] ktorý bezpochybné obsahol «ústavný princíp : moc zákona», v zmysle, že moc panovníka bola limitovaná a podriadená reprezentatívnej – Národnej rade. «Ústava karbonárov(Constituția Cărvunarilor) » mala celý rad zásad a práv, ako uznanie vlastníctva , rovnoprávnosť, osobná sloboda. [...] Tieto zásady, ale neboli rešpektované stále, lebo v postatnej záležitosti – mocenskej – malí bojari sa snažili výlučne len o to. aby mali rozhodujúcu úlohu v Národnej rade. «Ústava karbonárov» bola tvrdo odsudzovaná veľmožmi a preto zostala iba návrhom. Víťazstvo [veľkobojarov] bolo poistené rusko-tureckou dohodou v Akkermane [...]. Dohoda potvrdzovala znovunastolenie domácich panovníkov, určovala volenie panovníkov divánom (zhromaždením) na dobu siedmých rokov; vplyv Ruska sa upevnil [...].”

(F. Constantiniu, *Úprimné dejiny rumunského národa*)

B. „V Moldave a Valašsku (*Țara Românească*), intelektuáli sa snažili odstrániť ruský protektorát a znovunastoliť historickú rovnováhu s Osmanskou ríšou, pokiaľ v Transylvánii, v Banáte a v Bukovine, si predsavzali spojiť všetkých Rumunov do jedného autonómneho štátu. Ba zrodila sa i myšlienka spojenia všetkých Rumunov z oboch strán Karpát (*Carpați*), na základe silných etnických, jazykových a kultúrnych väzieb. Ale takéto myšlienky boli utopické, pretože tieto predpoklady [...] nezodpovedali politickým reáliám a najmä ruskému a rakúskemu pragmatizmu. [...] Aj napriek obdivu západu, revolucionári z meruôsmých rokov neboli absurdní, veď sa nesnažili nanucovať ľudu inštitúcie cudzie pre národnú históriu. [...]

Predstavitelia meruôsmých rokov (1848) si prejavili svoje túžby, prakticky vzbudiac nevôľu všetkých spoločenských vrstiev z kniežatstiev, voči jestvujúcim spoločensko-politickým podmienkam. Mnohí bojari nesúhlasili s autoritatívnym spôsobom vládnutia panovníkov [...], stredná vrstva [...] protestovala zasa proti veľkým daniam [...], sediaci boli rozhodnutí bojovať pre zrušenie vzrastajúcich poddanských povinností voči bojarom.”

(M.Bărbulescu, D.Deletant, K.Hitchins, Ș.Papacostea, P.Teodor, *Dejiny Rumunska(României)*)

Opierajúc sa o tieto úryvky, odpovedajte na nasledovné požiadavky:

1. Menujte politický projekt z úryvku **A**. **2 body**
2. Upresnite storočie na ktoré sa vzťahuje úryvok **B**. **2 body**
3. Uveďte dve historické oblasti, spomenuté tak v úryvku **A**, ako i **B**. **6 bodov**
4. Napíšte písmeno zodpovedajúce úryvku, v ktorom sa tvrdí, že všetky spoločenské vrstvy sú nespokojné so spoločensko-politickou situáciou. **3 body**
5. Vyberte z úryvku **A**, dve informácie, ktoré sú vo vzťahu príčina – následok, upresniac aj ktorá je *príčinou* a ktorá *následkom*. **7 bodov**
6. Uveďte dve udalosti čo prebiehali na území Rumunska(*Romania*) v spojitosti s „orientálnou krízou”. **6 bodov**
7. Uveďte jednu podobnosť medzi dvoma vnútropolitickými opatreniami moderného rumunského štátu, v prvom desaťročí od svojho založenia. **4 body**

II TEMA

(30 bodov)

Pozorne prečítajte nasledovný úryvok:

„Prvá svetová vojna bola udalosťou ktorá naznačila zmeny na politickej mape Európy.

[...] Pozornosť politikov sa upriamila na vojnu čo vypukla v Európe a na postoj Rumunska (*României*). Kráľovská rada je zvolaná 21 júla /3 augusta 1914 v Sinaia. [...] Takisto ako Taliansko aj Rumunsko (*România*) si prehlásilo neutralitu (okrem kráľa Karola (*Carol I*) a P.P.Carpa, všetci ostatní 18 účastníci súhlasili s týmto riešením). [...]

Neutralita nemohla byť a ani nebola iným ako prípravnou etapou vojny. [...] Podobne ako Taliansko a Bulharsko aj Rumunsko (*România*) sa stane obeťou nátlakov oboch vojnových táborov. Keďže Rumuni žili tak v Rusku ako i v Rakúsko-Uhorsku, diplomati oboch strán mali čo sľubovať. Ústredné moci sľubovali Besarábiu a výhodné postavenie pre transylvanských Rumunov [...], ba sľubujú i Bukovinu. Antanta zasa sľubuje všetky územia obývané Rumunmi v Rakúsko-Uhorsku. Hovorcami oboch táborov sú rusko a na druhej strane Nemecko. Nemecko sa spoliehalo na pomoc Karola (*Carol I*) [...]. Ale 27 septembra/10 októbra 1914 kráľ Karol (*Carol I*) umiera po 48 ročnom panovaní. [...] Následníkom na jeho trón je Ferdinand I, jeho synovec. [...] Zmena na tróne neprivedie aj zmenu v zahraničnej politike. Neutralita je potvrdená. Iba že Ústredné moci strácajú v Rumunsku (*România*) potenciálneho spojenca a Antanta mohla dúfať, že Rumunsko (*România*) sa jej pridá. [...]

Verejná mienka vo vlasti bola ovplyvňovaná Ligou pre politickú jednotu všetkých Rumunov [...], Národnou akciou a Unionistickou federáciou, neúnavnou tlačou, početnými demonštráciami [...] preslovmi politikov a intelektuálov (Nicolae Filipescu, Take Ionescu, Octavian Goga, utečený z Transylvánie, Nicolae Iorga, Nicolae Titulescu ș.a.), sa jasne vyjadrovala prosedmohradsky.“

(I. Bulei, *O istorie a românilor*)

Opierajúc sa o tento úryvok, odpovedajte na nasledovné požiadavky:

1. Vymenujte rumunského kráľa spomenutého v danom úryvku. **2 body**
2. Upresnite na základe úryvku jeden údaj o Kráľovskej rade. **2 body**
3. Uveďte dve veľké aliancie o ktorých sa zmieňuje úryvok. **6 bodov**
4. Za pomoci úryvku určte dve charakteristiky rumunskej verejnej mienky. **6 bodov**
5. Vyjadrite si za pomoci daného úryvku mienku o postoji vojenských aliancií voči Rumunsku (*România*), podporiac ju dvoma údajmi z toho úryvku. **10 bodov**
6. Argumentujte za pomoci významnej historickej udalosti tvrdenie, že Rumunsko (*România*) sa implikuje do medzinárodných vzťahov v druhej polovici XX storočia. (Boduje sa **predstavenie** významnej historickej udalosti a **použitie spojiviek**, čo vyjadrujú kauzalitu, ako i konklúzie.) **4 body**

III TEMA

(30 bodov)

Vypracujte na asi dvoch stranách, esej o úlohe rumunských území v medzinárodných vzťahoch zo XIV – XVIII st., berúc do ohľadu:

- uvedenie dvoch vojenských konfliktov na rumunskom území v XIV storočí;
- uvedenie jednej príčiny implikovania rumunských území do diplomacie XIV storočia;
- predstavenie historickej udalosti vzťahujúcej sa na vojenské konflikty na rumunskom území v XV storočí;
- spomenutie dvoch diplomatických akcií ohľadom rumunských území v XV storočí;
- vyjadrenie mienky o následkoch implikovania rumunských území do medzinárodných vzťahov XVI – XVIII storočia na jednu ústrednú inštitúciu, podporiac ju za pomoci historického argumentu.

Poznámka! Boduje sa používanie **adekvátneho historického vyjadrovania**, **štruktúra**, zvýraznenie vzťahu **príčina - následok**, vypracovanie **historickej argumentácie** (predstavenie jednej významnej historickej udalosti a použitie spojiviek čo vyjadrujú kauzalitu, ako i konklúzie), rešpektovanie **chronologického/logického slovosledu** historických udalostí a zaradenie eseje do žiadaných dvoch strán.